

13. Taimekaitse

Kirjandus:

- Pärtel, E. Viljapuude ja marjakultuuride kahjustajad. Tln., 1974. 327 lk.
- Pallum, V. Taimekaitse puuvilja- ja marjaaias. Maalehe Raamat, 2001. 144 lk.
- Taimekaitse käsiraamat. Tln., 1995. 389 lk.

1. Taimekahjustajad (TA:5) <http://ak.rapina.ee/jaan/puuv/taimek/taimekah.htm>

- **Kahjurid** (putukad, lestad, ümarussid, selgroogsed)
- **Haigusetekitajad** (seened, bakterid, viirused jt.)
- **Puudushaigused**

2. Kahjustajate tõrjeviisid

- **Agrotehnilised** (asukoha valik aiale, terve istutusmaterjal, toesokste hooldamine)
- **Füüsikalised-mehhaanilised** (sanitaarlõikus, püünis- ja liimivööd, termoteraapia)
- **Bioloogilised** (kahjustajate looduslikud vaenlased ja biopreparaadid)
- **Keemilised** (pestitsiidide pritsimine ja pintseldamine, mürkõrgutised, repellendid, atraktandid)
- **Integreeritud tõrje** kombineeritakse eelnevatest. Keemilise tõrje vajadus selgitatakse kahjustajate arvukuse uurimisega (feromoonpüünised).

3. Pestitsiidid

Eestis kasutamiseks lubatud pestitsiide <http://www.pma.agri.ee/index.php?id=104&sub=132&sub2=242&sub3=500>

- **Insektitsiidid** – putukate tõrjevahendid (Mavric, Decis, Fastac, Karate)
- **Akaritsiidid** – lestad tõrjevahendid (Mavric, Karate, Malasiin, Thiovit, väävel)
- **Fungitsiidid** – seenhaiguste tõrjevahendid (Chorus, Score, Topas, Bayleton, Rovral, Euparen, vaskoksiidkloriid). Kuidas valmistada ja kasutada bordoo vedelikku?
- **Herbitsiidid** – umbrohtude tõrjevahendid (Glyphosate-toimeainega preparaadid, Agil, Fusilade Super, Betanal, Goltix)

4. Hooajalised pritsimised (P:16.4.2)

- **Varakevadine** – vahetult enne pungade puhkemist. Rohke vedelikuga, nii et märguks ka võraalune maapind. Saab kasutada kontsentreeritumaid vedelikke.
- **Õitsemiseelne** – enne õite puhkemist (õielõikaja tõrjeks enne õienuppude eraldumist). Kulub kõige vähem vedelikku, sest lehestik väike ja hea kui see ei tilguks maha.
- **Õitsemisjärgne** – pärast kroonlehtede varisemist.
- **Suvised pritsimised** – iga 2 nädala järel.
- **Saagijärgne pritsimine** – oluline marjakultuuride puhul.
- **Sügisene** – enne lehtede varisemist.

5. Pritsimisvedeliku valmistamine (P:16.4.3, TPM:4.4)

6. Tüvekahjustused ja toesokste hooldamine (P:15.6; TPM:4.7)

http://ak.rapina.ee/jaan/e-ope/puu_kasv/fail/13/toesokste_hooldus10.html

- **Temperatuurikõikumiste vähendamine** (puude valgendamine kevadtalveks ja mähkimine kuuseokste, paberi ja muude materjalidega)
- **Korba tähtsus** (kaitseb talvekahjustuste eest) ja eemaldamine (puukaabitsaga kevadel enne tüvede ravi)
- Kaitse hiirte, jäneste, kitsede, põtrade eest (tarastamine; mürkõrgutised; liigiomased repellendid Plantskyd, majapidamisseep jt.)
- Tüvekahjustuste ravi (lõhede sidumine; haavade operatiivne ravi ja katmine haavamäärtega)
- Juure- ja kannuvõsude ning vahepoogenditel lisajuurete eemaldamine.

Tabel 13.1. Puude okste ja juurte kahjustused

Kahjustuse rühm	Kahjustus, kahjustaja	Kahjustatud taimeosad ja kahjustuslaad	Tõrje, ravi
Külma-kahjustused	külmalaigud	koor noorte puude tüve lõunaküljel	tüvede valgendamine või katmine; haavade ravi
	külmalõhed	koor ja puit	lõhede sidumine
Seenhaigused (P:joonis lk.31)	koorepõletik	vanemate puude koore pindmine kiht	haiguslaigud eralduvad korbana
	tüvepõletik	noorte puude koor kogu paksuses	haavade ravi
	tüvevähk	puidusse tungivad koorehaavad	haavade ravi
	puidumädanikud	lülipuit	haavade katmine haavamäärtega
Bakterhaigus	juurevähk	väheohtlikud mügarad juurtel	enne istutamist vähimügarad eemaldada
Loomad	põdrad, kitsed	lehed võrselatvades, neid süües rebivad katki oksti	2 m kõrgune tara
	jänessed	peenemad oksad ja koor tüvedel	tara, repellendid (plantskyd, seep), haavade ravi
	hiired	koor maapinna lähedal	umbrohutõrje ja muldamine, mürkõrgutised
	mügrid (vesirotid)	juured	repellendid, mürkõrgutised

Tabel 13.2. Toesokste hooldamine

Millised on toesoksad?

Aeg	Noores aias	Kandvas aias
Sügisel	Hoolikas umbrohutõrje ja tüvede muldamine	
	Hiirteohu korral mürkõrgutised tüvede lähedusse torudesse	
	Tüvede katmine või valgendamine ja töötlemine repellentidega	
Talvel	Sula lume tallamine hiirekahjustuste avastamiseks	
	Külmalõhedega tüvede sidumine	
Kevadel	Juure- ja kännuvõsude eemaldamine	
	Sildpookimine	Korba eemaldamine
	Tüvehaavade ravi	
Suvel	Ravitud haavade ja jämedamate lõikehaavade katmine haavamäärdega	
	Vähihaavade katmine õlivärviga paari kuu tagant	

Koostati 23.10.2010

Viimati muudeti 04.09.2012